

Gørding Sogn

*Ejler Nielsen,
Søndergade 55, Gørding*

Ordet sogn betyder ifølge nudansk ordbog at søge eller søgning, f.eks. et distrikt, hvor man søger samme kirke. Nu er ordet imidlertid på retur. Efter kommunesammenlægningen 1970 forsvandt ordet sogneråd, det hedder nu kommunalbestyrelse eller byråd. Sognefogeden, der indtil 1974 var politimyndighedens udøver i et landsogn, eksisterer heller ikke mere, denne opgave er overtaget af politiet, men vi har da stadig en sognepræst og en sognekirke. Gørding er i 1995 stadig et sogn, hvor beboerne søger samme kirke.

Den ældste del af Gørding Sogn er bebyggelsen omkring kirken. Åen delte området i Nr. Gørding og Sdr. Gørding, i daglig tale kaldt Gørding Kirkeby og/eller Gammel Gørding. – Kirken, præstegården, skolen, kroen og købmandsforretningen, samt to gårde, Huulgård og Gørdinglund, lå i Nr. Gørding, her mødtes sognets beboere i sorg og glæde. Kirken, præstegården og Gørdinglund ligger der endnu, mens de øvrige bygninger er forsvundet.

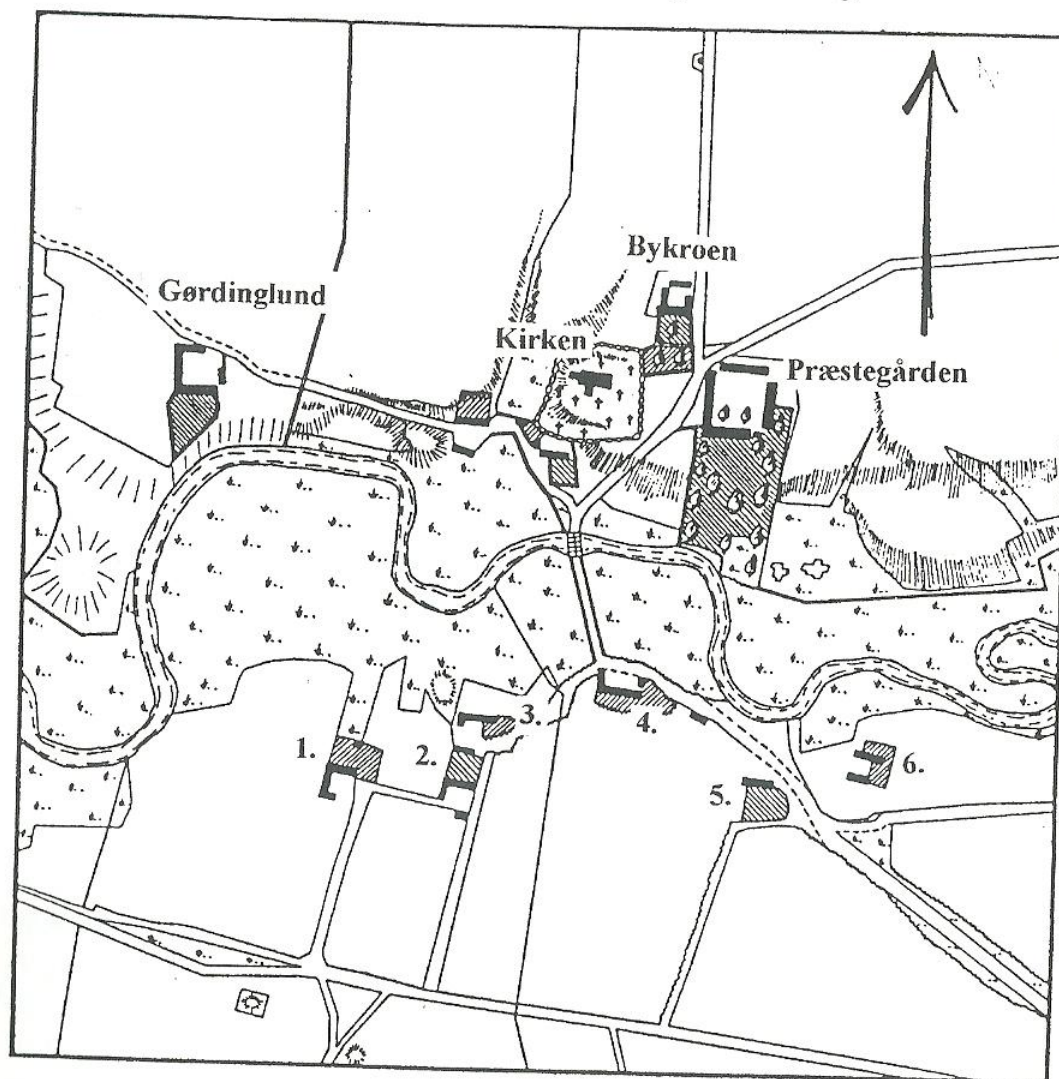
I første halvdel af 1800-tallet var præstegården en af de største gårde i sognet. (I 1844 = 6 tdr. hartkorn, hvilket var over halvdelen af Nr. Gørding ejerlav). Præsten havde stor indflydelse, han var selvskrevet som medlem af sogneforstanderskabet, der blev oprettet i 1841, mens de øvrige medlemmer af dette råd som regel var sognets største gårdejere. Almuefolk uden hartkorn havde ingen stemmeret.

1866, året før sogneforstanderskabet blev afløst af sognerådet, solgte sognepræsten Peter Høgh, ved auktion, nogle parceller fra præstegården. Indenrigsministeriet havde forinden givet sin tilladelse. På disse grunde ligger i dag følgende ejendomme: Bjerndrupvej nr. 4-6-8-10 og Rebelsigvej nr. 2, samt en ubebygget parcel ved Bjerndrupvej, der nu hører under Gørdinglund.

På mat.nr. 1e, sydøst for præstegården, blev der opført en lille ejendom, men den er forlængst revet ned.

Sognepræst Jacob Zinn solgte i 1904 en parcel til klædefabrikant Clemen Sørensen, der opførte en beboelsesejendom, Kirkevej 25 »Aalykke« mat.nr. 1h. Der blev også udstykket en grund til præstegårdsforpagteren, Kirkevej 29,

Gl. Gørding – Gørding Kirkeby

1. Risagergård. 2. Sejersgård. 3. Knudsensminde. 4. Østergård. 5. Kolding Slot.
6. Skræddertoften.

mat.nr. 1m, denne bygning er i 1995 blevet fjernet. I 1920 blev der fra mat.nr. 1h udstykket en grund, Kirkevej 27, og endelig skete den sidste udstykning i 1923, da der blev oprettet et statshusmandsbrug, nuv. Bjerndrupvej 2, mat.nr. 1p. Sidstnævnte blev nedlagt i 1988 og dens jord ført tilbage til præstegården.

Kirken og præstegården har gennem tiderne ejet mange forskellige parcel-

A black and white photograph of a large, two-story house with a gabled roof and multiple windows. A large, leafless tree stands in the foreground on the right side of the house. The house has a central entrance and several dormer windows on the roof.

Gørdinglund, mat.nr. 1a Hessellund m.fl.

1757 Christen Jacobsen, gårdføester, Gørdinglund – Anna Nielsdatter

1828 *Hans Nielsen, gårdejer, Gørdinglund – Ane Hansdatter*

1853 Enevold Severinsen, proprietær, Gørdinglund -

1855 *Enevold Severinsen, propheet, Sprængstuen* *Thøgerline Seve*

Thøgerline Severinsen

Ane Christine Severinsen

1906 Peter Kr. Petersen, proprietær, Gørdinglund – Karen Petersen

1915 Mads H. Jensen, particulier, Gørdinglund - ?

1917 P. Chr. Hansen, proprietær, Gørdinglund – Bodil Hansen

1942 Otto Haue, Gørdinglund – Ugift

1948 Laurids Jessen, USA, consul, Gørdinglund - ?

1959 Jens Brorsen, proprietær, Gørdinglund - ?

1959 Gunnar Brorsen, proprietær, Gørdinglund – Johanne Brorsen

1966 Chresten Jensen, fabrikant, Gørdinglund – Else M. Jensen

7

fæste efter sin far, Christen Jacobsen, købte den i 1812 til selveje for 2.800 rigsdaler. I 1828 overdrog han gården til sin søn, Hans Nielsen. Nabogården, Huulgård, var i mellemtiden blevet udstykket, og Hans Nielsen købte på tvangsauktion i 1830 mat.nr. 4a, som tidligere havde været en del af Huulgård, men nu var forsynet med bygninger. Senere, nemlig i 1848, købte han også selve Huulgård, der lå mellem kirken og Gørdinglund mat.nr. 3, Nr. Gørding.

Hans Nielsen døde allerede i 1852, og enken, Ane Hansdatter, fik ved kongelig bevilling lov til at udstykke Huulgård. Det benyttede hun sig straks af, idet hun i 1853 solgte en parcel til kirkesanger Jeppe Petersen, som opførte en bygning på den del af grunden, der lå syd for kirken, nuv. Hessellundvej 3, mat.nr. 3c. – I 1859 blev den anden halvdel af Huulgård udstykket. Gørdinglund beholdt mat.nr. 4a, kroej P. Chr. Bolding købte 4b, mens 4c, hvorpå bygningerne fra 1820 havde ligget, blev solgt til kirkesanger Jeppe Petersen. – Senere solgte Enevold Severinsen nogle parceller på Sønder Gørding Mark, de var ved udskiftningen i 1785 blevet tildelt Huulgård og Gørdinglund. Her blev der oprettet tre ejendomme, nuv. Sdr. Lourupvej 24-26 og 28. Da Gørdinglund var på sit højeste, var der 300 tdr. land, 68 malkekøer, 30 store stude og 17 spand heste. – P. Kr. Petersen udstykkede ca. 130 tdr. land fra gården. Sønnen, Hans Thorvald Petersen, overtog bl.a. 40 tdr. land og opførte gården nuv. Lourupvej 1. – P. Kr. Petersen solgte også den sidste parcel på Sønder Gørding Mark, hvor der blev oprettet to ejendomme, nuv. Sdr. Lourupvej 22 og 31.

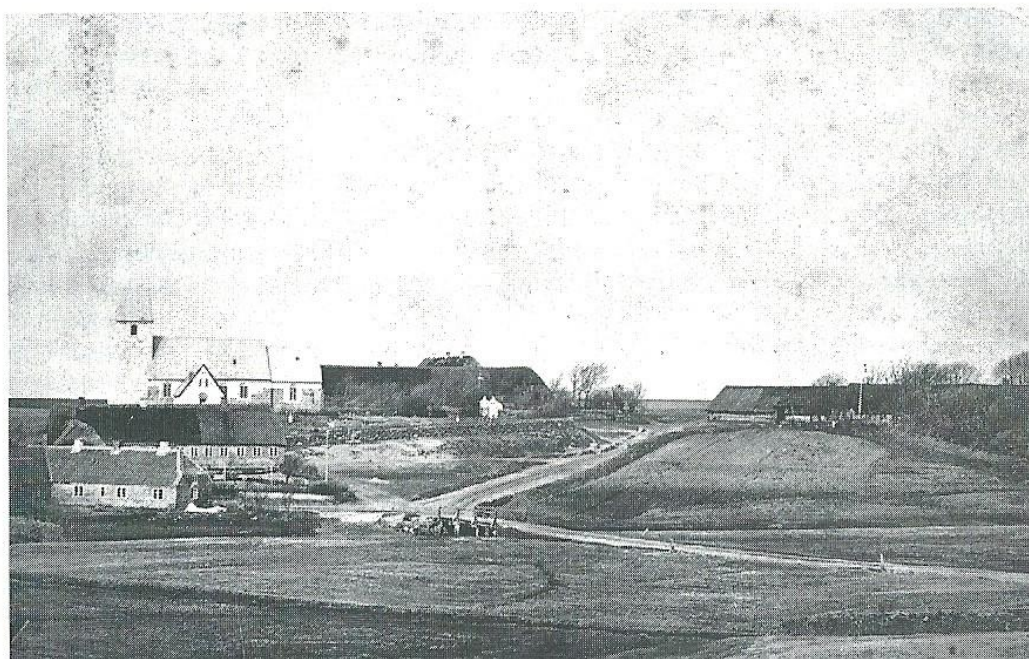
Da P. C. Hansen i 1942 solgte Gørdinglund var der ca. 90 tdr. land tilbage. Consul Laurids Jessen, USA, købte 1948 gården, samtidig købte han Bykroen i Nr. Gørding og lagde dens jord under Gørdinglund. Laurids Jessen forpagtede gården til Jørgen Kaas nogle år, men da denne købte en gård i Varho, blev den nye ejer Jens Brorsen. Han overdrog gården til sin søn Gunnar Brorsen, men denne havde mere lyst til møbelfabrikation. Gunnar Brorsen solgte derfor Gørdinglund til nuv. ejer, fabrikant Chresten Jensen, og købte en industrigrund af Gørding Kommune ved mageskifte med den nedlagte ejendom, nuv. rensningsanlæg, mat.nr. 10a Sdr. Gørding. Derefter opførte Gunnar Brorsen møbelfabrikken »Dana Kontorinventar«, Sdr. Lourupvej 10, mat.nr. 2gy.

Gørdinglund er nu på 60 ha. De nuværende bygninger blev opført i 1912 af proprietær og sognerådsformand P. Kr. Petersen, efter at gården brændte sidst på året 1911. Mange kommunale papirer brændte ved samme lejlighed.

Mat.nr. 2b Nørre Gørding

- 1911 *Hans Mortensen Nielsen, købmand og kroej*
- 1913 *Enevold Severinsen, fhv. proprietær og gårdejer*
- 1921 *Ane Christine Severinsen, enke (skifte tingl. 1923)*
- 1926 *Hans Severinsen, gdr. i Stårup*
- 1927 *Gørding Kommune*
Gørding Kirke

På dette sted lå den første skole i Gørding sogn, hovedskole indtil 1911, da blev den nedlagt, og den ny centralskole blev taget i brug. Skolebygningen lå umiddelbart syd for kirkegårdsdiget. Der hørte en jordlod på 3 tdr. land til, den lå ved Bjerndrupvejen nord for Bykroens agermark og benyttedes til græsning af degnens køer og får. Denne jordlod kaldtes skoleloden. Kommunen solgte denne lod på en offentlig auktion til kroej P. Chr. Bolding, idet man havde købt en anden skolelod fra Sejersgård, nem-

Gl. Gørding omkring 1860. Billedet er et af de ældste der findes af Gørding. Det er sendt til sognearkivet i 1992 fra USA af et oldebarn til Anne Marie Levine Andersen, f. i Bøel, Gørding Sogn. Foran kirken ses den gamle stråtækte skole, til højre for kirken ligger Bykroen og længst til højre præstegården.

lig nuv. Fyrrevænget, mat.nr. 3e. Gørding sogneråd solgte i 1911 den nedlagte skole til købmand og kroejer Hans Nielsen Mortensen, Nr. Gørding. Han solgte den i 1913 videre til Enevold Severinsen, som netop havde afstået sin gård »Rosenlund« i Varho. E. Severinsen foretog en tilbygning, og der blev indrettet fire lejligheder i den tidligere skole. – 1927 brændte bygningen imidlertid, og den daværende ejer, Hans Severinsen, Stårup, solgte grunden til Gørding kommune. Selv lod han en bygning opføre i Sdr. Gørding, nuv. Nørregade 94-96 og flyttede dertil. Kommunen solgte senere grunden til kirken/menighedsrådet efter at vejen til Hessellund var blevet reguleret. I dag er der intet spor af den gamle skole.

Mat.nr. 3c Nørre Gørding

- 1853 Jeppe Petersen, kirkesanger – Marie Cathrine Madsen
- 1867 Laurids Gantzel, gårdejer – ?
- 1873 Niels Madsen, fabrikant – Ane Dorthea Madsen
- 1882 N. Chr. Christensen, detailist, Aarhus
- 1887 Jens Fritz, fabrikant
- 1887 Enevold Severinsen, Gørdinglund

Ane Hansdatter, enke efter Hans Nielsen, Gørdinglund, solgte denne parcel til kirke-

sanger og skolelærer Jeppe Petersen. Købesummen var 160 rigsdaler »rede sølv«, og køberen bebyggede selv grunden. Da Enevold Severinsen i 1859 solgte nogle jorde fra den nedlagte Huulgård, købte Jeppe Petersen en parcel, mat.nr. 4c, og lagde den til sin ejendom. Ved mageskifte med gdr. Laurids Gantzel af Kongsgårds Mark ved Varde, afstod den fhv. kirkesanger og skolelærer Jeppe Petersen ejendommen og flyttede til Vardeegnen. Laurids Gantzel øgede gårdens landbrugsareal med en parcel fra præstegården, mat.nr. 1b, hvorefter han solgte det hele til fabrikant Niels Madsen. Denne kom fra Melby på Fyn og blev gift med Enevold Severinsens steddatter, Ane Dorthea Hansen, Gørdinglund. – Niels Madsen opførte i 1873 en klædevarefabrik ved siden af gården, og i 1890 udstykkede E. Severinsen klædefabrikken fra gården. Landbrugsjorden blev i 1895 skilt fra gården, og der blev etableret en købmandshandel, som i 1898 blev solgt til Eskild Hansen for 400 kr. Landbrugsjorden blev tillagt Gørdinglund.

Gørding Klædevarefabrik 1908. Til højre »Aalykke«. Foto: Gørding Sognekirke.

Gørding Klædevarefabrik, Nr. Gørding – mat.nr. 3d og 3e

- 1873 Niels Madsen, fabrikant – Ane Dorthea Hansen
- 1882 N. Chr. Christensen, Aarhus, detailist
- 1887 Jens Fritz, fabrikant
- 1887 Enevold Severinsen, Gørdinglund
- 1890 Clemen Sørensen, fabrikant – Ingeborg Sørensen
- 1913 Ingeborg Sørensen, fabrikant – Enke
- 1918 Wiedemann, fabrikant
- 1921 J. K. Hansen, fabrikant (karetmager) – Kathrine Hansen

Niels Madsen, der kom fra Fyn, købte landbrugsejendommen mat.nr. 3c Nr. Gørding og anlagde ved siden af ejendommen en klædevarefabrik. Efter ni års forløb solgte han fabrikken til N. Chr. Christensen, Aarhus, der ansatte en bestyrer.

Enevold Severinsen købte klædevarefabrikken i 1887. Han udstykkede fabrikken fra ejendommen og solgte den til fabrikant Clemen Sørensen. I hans tid udviklede fabrikken sig til at blive en stor og omfattende virksomhed, der satte sit præg på byen. Da Clemen Sørensen døde i 1913, førte hans enke, Ingeborg Sørensen, virksomheden videre med hjælp fra sin svigersøn, købmand N. N. Berg.

Den 6. december 1916 nedbrændte fabrikken. Den blev dog genopbygget, men ikke i to etager som tidligere. – Karetmager J. K. Hansen, Gørding By, købte i 1921 fabrikken, men tiderne var ikke gunstige, så da bygningerne den 5. september 1923 brændte for anden gang, blev den ikke genopført. – Det lykkedes at redde, hvad der var i butikken og kontoret, mens maskiner og alt det øvrige, som hørte til klædefabrikken, blev flammernes bytte. Nord for fabrikken lå to beboelsesejendomme, der med nød og næppe blev reddet. Der boede fire familier i hver af disse ejendomme, som oprindeligt var bygningerne fra den gamle skole og en tidligere landbrugsejendom, nuværende Hessellundvej 3. På den grund, hvor der i 50 år lå en klædevarefabrik, delvis drevet ved vandkraft fra åen, blev der i stedet opført en komfortabel beboelsesejendom nuv. Hessellundvej 1. Den beboes nu af Ann-Marie Johansen.

»Huulgård«, Nr. Gørding, mat.nr. 3

1772 Mads Andersen, gdm. (fæster) – Maren Nielsdatter

Johanne Pedersdatter

Hans Chr. Andersen, gårdejer – Johanne Christensdatter

1828 Anders Nielsen, gårdejer – Maren Madsdatter

1845 Niels Peter Jørgensen, gdr. – Johanne Marie Friis

1848 Hans Nielsen, Gørdinglund – Ane Hansdatter

1852 Ane Hansdatter, Gørdinglund – Enke

1853 Enevold Severinsen, Gørdinglund – Ane Hansdatter

Huulgård var en gård på samme størrelse som Gørdinglund, dens jordtilliggende gik fra Holsted å i syd til Bjerndrup skel i nord. Gårdens bygninger lå på brinken mellem Kirken og Gørdinglund og der har den sikkert ligget i århundreder. I 1820 blev den delt op i 2 gårde, der efter udstykningen blev på hver 2 tdr. hartkorn (gl. matrikel). Huulgård nr. 2 (mat.nr. 4 Nørre Gørding) eksisterede dog ikke ret længe, idet den ved tvangsauktion i 1830 blev tilslået højstbydende Hans Nielsen, Gørdinglund for 504 rigsdaler »rede sølv«. Samme gdr. Hans Nielsen, Gørdinglund købte i 1848 også den gamle Huulgård (mat.nr. 3 Nørre Gørding). Købesummen var 1.200 rigsdaler »rede sølv« samt en aftægtsydelse til Anders Nielsen og hustru. Endvidere måtte han forpligte sig til at holde bygningerne brandforsikrede og til aldrig at afhænde gårdens jorder til en herregårds komplettering. – Anders Nielsen og Maren Madsdatter døde begge i 1878 henholdsvis 79 og 80 år gamle, og aftægten, der var tinglyst på gården ved ejerskifte 1845, kunne slettes af tingbogen. Der gik dog mange år, før de gamle bygninger blev revet ned, idet disse i 1901 var beboet af murer Andreas Poulsen. En kendt gørdingborger, husm. Niels Thomsen Staal (Byvænget 5), der kom til Gørding i 1905, kunne huske, at der lå en gammel gård umiddelbart vest for Kirken.

Mat.nr. 4 Nørre Gørding

1820 Niels Nielsen, gårdejer

1830 Hans Nielsen, gdr. Gørdinglund

1852 Ane Hansdatter, enke, Gørdinglund

1853 Enevold Severinsen, gdr. Gørdinglund

Denne gård blev i 1820 opført på den nordlige halvdel af Huulgårds tilliggende jorde. Gårdens bygninger blev placeret ved Bjerndrupvej, hvor der også lå et aftægtshus. Her boede Peter Munk Nielsen og Elisabeth Gejsing, tidl. Gørding Mølle. Gården blev ved en tvangsauktion i 1830 købt af Hans Nielsen, Gørdinglund, og fulgte med, da E. Severinsen udstykkede, som omtalt andetsteds, denne gårds jorde i tre parceller. Aftægtshuset fulgte ikke med ved auktionen, men er forlængst fjernet.

Bykroen, som den så ud i 1965. Få år senere, 1969, blev den fjernet og byggegrunden blev til parkeringsplads. Foto: Gørding Sognearkiv.

Bykroen, mat.nr. 5 Nørre Gørding

1726 Peter Hansen, Boelsmand, udskænkning

1738 Jens Gregersen, boelsmand, udskænkning

Anders Orlof af Ribe, boelsmand, udskænkning

1749 Peder Ollesen, Krogstad, boelsmand, udskænkning

Anders Olesen, bonde og kroejer – Bodil Hansdatter

1801 Bodil Christensdatter, kroejer – Enke

Willads Jensen, gårdejer og kroejer – Karen Andersdatter

1832 Karen Andersdatter, privilegeret kroholdinde – Enke

1834 P. Chr. Bolding, gdr. kroejer og sognef. – Caroline Bolette Willadsdatter

1869 Jørgen J. Bolding, gdr. kroejer – Caroline Kirstine Bolding

1882 Caroline Kirstine Bolding, kroejer – Enke

- 1888 *Frands Nielsen, kroej og købmand – Line Nielsen*
- 1899 *Peter Hansen Lund, kroej og købmand – Kirstine Lund*
- 1902 *Kirstine Lund, kroej og købmand – Enke*
- 1902 *Hans N. Mortensen, kroej og købmand – Ugift*
- 1929 *Chr. Varming, kroej og købmand – Anna Varming*
- 1949 *Laurids Jessen, consul USA, Gørdinglund*
Th. Feddersen, forsikringsinspektør – Fru Feddersen
- 1957 *Fru Feddersen – Enke*
- 1968 *Gørding Kommune*
Gørding Kirke, parkeringsplads

Det er nu 27 år siden den gamle kro og købmandsgård i Nr. Gørding blev revet ned for at give plads til udvidelse af parkeringspladsen ved kirken. Det skete ved kommunens foranstaltning. Tidligere var gårdens avlsbygninger revet ned og grunden tillagt kirkegården. Der hørte også landbrug til kroen, først som boel senere blev det til en ret anelig gård, idet Willads Jensen købte og nedlagde en ejendom i Sdr. Gørding, mat.nr. 10a, nuv. rensningsanlæg, og lagde jorden til Bykroen. Peter Chr. Bolding købte i 1859 et areal, som havde tilhørt den nedlagte Huulgård, ligesom han i 1871 erhvervede skoleloddet. Men da consul Laurids Jessen i 1949 købte kroen, var der kun hovedbygningen tilbage. Forsikringsinspektør Th. Feddersen overtog bygningen, mens landbrugsjorden blev tillagt Gørdinglund. Forinden var et areal, som havde tilhørt Huulgård, blevet solgt til forskellige lodsejere. Købmandsforretningen, der blev nedlagt, da Th. Feddersen købte bygningen til beboelse, var ofte blevet drevet ved forpagter eller bestyrer. Krovirksomheden blev nedlagt i 1936, da spiritusbevillingen faldt ved en folkeafstemning i kommunen. Det lille hus, Kirkevej 24, der havde fungeret som aftægtshus, er det eneste, der er tilbage af Bykroen i Nr. Gørding.

Mat.nr. 1h Nørre Gørding – Kirkevej 25, Aalykke

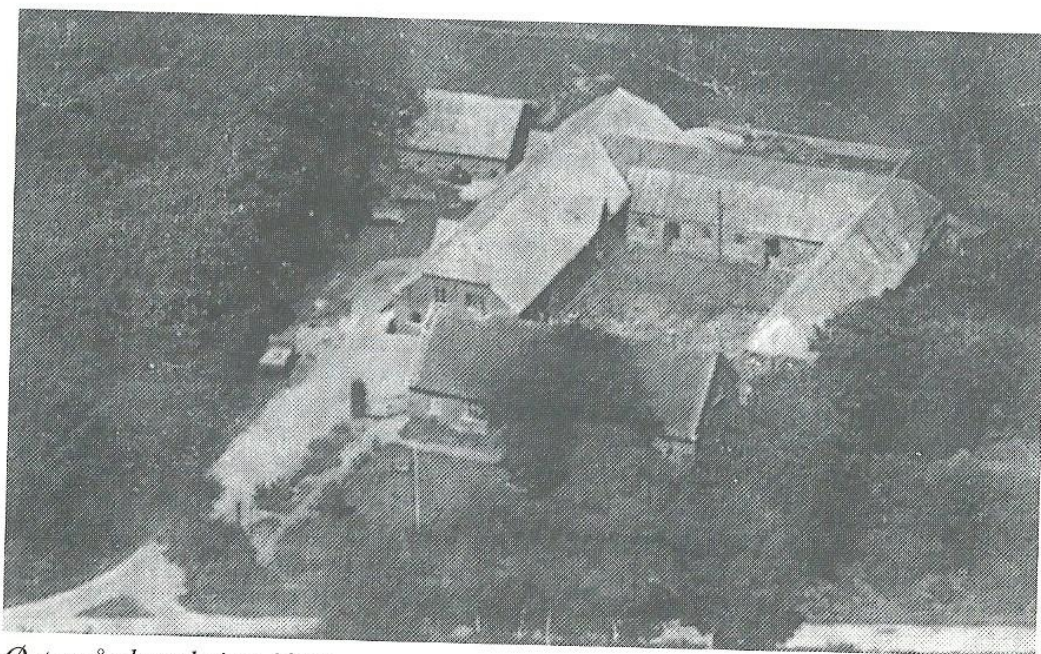
- 1904 *Clemmen Sørensen, fabrikant*
- 1913 *Ingeborg Sørensen, enke*
- 1918 *P. N. Madsen, inspektør*
- 1920 *Johannes Petersen, stabssergent*
- 1924 *Niels Chr. Christensen, kirkebetjent*
- 1961 *Alfred L. Christensen, kommuneassistent*
- 1974 *Gyda og Helge Thomsen, kirkebetjent*
- 1976 *Edit Johansen, Ansager*

Sognepræst Jacob Zinn solgte grunden til fabrikant Clemmen Sørensen, der byggede huset. Inspektør N. P. Madsen udstykkede en byggegrund fra ejendommen (mat.nr. 1o), som han solgte til præstegårdsforpagter Niels Chr. Christensen, og da denne i 1924 blev kirkebetjent, købte han huset af stabssergent Johannes Petersen, men beholdt samtidig byggegrunden 1o. Denne grund blev først engang i 1960'erne solgt til murermester Søren Nielsen, der opførte et parcelhus, nuv. Kirkevej 27.

Hessellundvej nr. 3, »Margrethely«, Nr. Gørding – mat.nr. 3f og 3g

- 1898 *Eskild Hansen, købmand*
- 1901 *Peter Chr. Petersen*
- 1905 *N. C. Grunnet*
- 1907 *Hans N. Mortensen m.fl., købmand*
- 1910 *Rasmus Elbæk, gdr.*
- 1912 *Hans N. Mortensen m.fl., købmand*
- 1918 *Ebbe Paaske*
- 1920 *Otto Ilskov Kristensen*
- 1941 *Margrethe Ilskov Kristensen, enke*
- 1964 *Gyda og Helge Thomsen, kirkebetjent*
- 1974 *Kaj Christiansen*
- 1978 *Henry Svendsen*
- 1980 *Lissi og Kristian Hansen*

Denne ejendom er opført af Jeppe Pedersen som landbrugsejendom. Der har været forskellige ejere indtil 1895, hvor jorden blev skilt fra og lagt til Gørdinglund (3c). Der blev nu indrettet købmandsforretning i bygningen, den fik nyt mat.nr. 3f og 3g, og i 1898 blev den overtaget af Eskild Hansen. Om det er den samme bygning, som kirkesanger Jeppe Pedersen lod opføre i 1853, vides ikke, det er mest sandsynligt, at bygningen er fornyet engang. Købmandsforretningen skiftede ejer et par gange og blev så nedlagt. En tid var der indrettet 4 lejligheder i bygningen, men omkring 1920 blev den overtaget af Margrethe og Otto Ilskov Kristensen. Margrethe Ilskov Kristensen sad, efter sin mands død alene i huset. Deraf navnet »Margrethely«. Nuv. ejere er Lissi og Kristian Hansen.

Østergård omkring 1926.

Østergård – mat.nr. 2 Sdr. Gørding

- 1775 *Peter Nielsen, fæstegårdmand – Maren Jensdatter*
Jens Pedersen, gårdejer – Ise Marie (slægtsnavn ukendt)
1837 *Hans Sørensen »Østergård«, gdr. – Maren Jensdatter*
1873 *Simon Lund, gdr. – Sørine Hansdatter*
1912 *Hans Jensen Lund, gdr. – Marie Lund f. Skrøder*
1922 *Marie Lund, gdr. – Enke*
1960 *Gørding Kommune*

Gård nr. 2 i Sdr. Gørding ejerlav var en halvgård, af hartkorn 3 tdr. - 4 skp. - 3 fdk. - 2½ alb. – Indtil 1856 lå gården syd for Holsted å over for præstegården. Ved udskiftningen fik den tillagt jordene fra de 3 boelssteder, der var flyttet ud af byen, (nuv. Sdr. Lourupvej 16, 18 og 20). Jens Pedersen overtog gården efter sin far, der var fæster under Bramming Hovedgård, og det er tænkeligt, at overdragelsen er sket samtidig med, at gården i 1809 blev købt til selveje. Datteren, Maren Jensdatter, blev i 1830 gift med Hans Sørensen Vig, der kom fra gården Østervig i Fitting ved Vorbasse. Han fik tilnavnet Østergård. Hans Sørensen Vig, i daglig tale kaldet Hans Østergård, flyttede efter giftermålet ind på gården og fungerede som medhjælper indtil 1837, hvorefter han og Maren overtog den. I 1856 blev den gamle gård ved åen revet ned, og Hans Østergård lod en ny gård opføre på den plads, hvor nuv. plejecenter Østergården ligger. Gården blev fra 1856 kaldt Østergård.

Simon Nielsen Lund kom fra Hømlund kro ved Ribe. Faderen havde været gift to gange, der var 4 børn i første og 7 børn i andet ægteskab. De 9 af børnene og begge forældrene døde i løbet af få år af tæring (tuberkulose), kun Simon Lund og en halvbror overlevede. Da de var eneste arvinger, blev de enige om at sælge kroen. Simon Lund, der altid havde haft lyst til at handle, købte kreaturer for sin arvepart og begyndte at handle med kreaturer i hele Vestjylland. På den tid måtte dyrene transportere sig selv rundt til de forskellige markeder, og når Simon Lund kom gennem Gørding med sine kreaturer, lejede han sig ind hos Hans Østergård. Her fik han dyrene fodret, mens han selv hvilede en dag eller to. Turene gennem Gørding gentog sig adskillige gange, og efterhånden blev han gode venner med en af Hans Østergårds døtre, nemlig Sørine Hansdatter, nr. 7 i rækken af 8 piger. Der var ingen sønner på Østergård. Forholdet udviklede sig, og den 30. maj 1873 blev der holdt bryllup. Samme år blev der skrevet skøde, så Simon og Sørine overtog gården den 29. oktober 1873, der var da 3 tdr. hartkorn - 1 skp. - 3 fdk. - 1 alb. til gården. Prisen var 6.000 rigsdaler, deraf 1.500 for besætningen, samt en aftægt, kapitaliseret til 165 rigsdaler.

Samtidig med at Hans Østergård overlod gården til Simon Lund, udstykkede han ca. 30 tdr. land (mat.nr. 2b) til en anden svigersøn, Nis Sørensen, der i 1872 var blevet gift med Jensine Hansdatter. De opførte en gård, hvor nuv. Nørregade 5 ligger. Dens jorde gik i en bred stribe fra og med mat.nr. 2cf (Nørregade 49) til jernbanen, og derfra i hele sin bredde til den sydlige ende af Østergårds mark, der endte i en spids ved Dr. Jensens Alle. Simon Lund var en dygtig mand. Han arbejdede hårdt og forlangte også meget af sine folk. Han øgede landbrugsarealet ved at opdyrke en del hede, som hørte til gården. I 1887 rev han de gamle avlsbygninger ned og byggede nye og større, men allerede i 1892 brændte hele gården, undtagen det lille aftægtshus. Der blev så bygget en helt ny gård, en smuk have blev anlagt og mange bøgetræer blev plantet omkring gården. En del af dem står endnu i 1995. Simon Lund var en mand med orden i sagerne. Han førte nøje regnskab med, hvad der blev købt og solgt på gården, li-

gesom han hvert år noterede, hvad der var avlet. Følgende er et udpluk af Simon Lunds notater fra 1906:

Salg i året 1906:

Kreaturer	2.618,46 kr.
Mælkepenge	1.576,10 kr.
Heste	750,00 kr.
Grise	1.969,00 kr.
Svin	1.154,91 kr.
I alt	8.068,47 kr.

Købt i året 1906:

Kreaturer	679,00 kr.
Folkehold	395,00 kr.
I alt	1.074,00 kr.

Avlet i sommeren 1906:

Rug	108	traver
Byg	15	traver
Blandkorn	80	traver
Havre	186	traver
Boghvede	1	læs
Ærter	1	læs
Kløverhø	25	læs
Enghø	24	læs
Gulerødder	30	tønder
Kartofler	80	tønder
Turnips	650	tønder
Kålroe	900	tønder

Udpluk fra kassebogen:

1 ko 1048 p. à 26,0 øre	272,48 kr.
1 kvie 922 p. à 24,5 øre	255,90 kr.
1 stud 695 p. à 26,5 øre	184,20 kr.
1 tyr 1337 p. à 28,0 øre	374,36 kr.
1 hest	380,00 kr.

Besætning:

Køer	11 stk.
Ungkvæg	24 stk.
Heste	4 hopper med føl
Søer	?
Svin	?

Hans Jensen Lund, tvillingbror til Niels Peter, hentede sin kone, Marie Skrøder, i Bæk ved Nustrup i Sdr. Jylland, der på det tidspunkt var under tysk herredømme. De blev gift den 18. oktober 1912, og overtog derefter Østergård, købesum: kr. 33.000. Sålænge Simon og Sørine Lund levede, skulle de desuden have: daglig en kande ny-malket mælk, ublandet komælk af gode sunde køer, frit leveret på deres bopæl i Gør-ding hver morgen. Desuden skulle de 10 gange om året have anstændig befordring med tospændig vogn og pålidelig kusk i mindst 3 miles afstand fra deres bopæl og efter passende ophold tilbage igen. Disse ydelser havde en årlig værdi af kr. 100,-.

Da Simon Lund afstod gården, byggede han et hus på hjørnet ned til Østergård (nuv. Nørregade 67), hvor han og Sørine ville nyde deres otium. Huset var færdig til indflytning 12. december 1912. Samme dag følte Sørine sig lidt utilpas, og svigerdatteren, Marie Skrøder, ville hente sin mand og svigerfar, som arbejdede på marken. Det ville Sørine ikke høre tale om. »Det er ikke noget at ulejlige mandfolkene i deres arbejde med«, sagde hun, »jeg går lige op og lægger mig lidt«. Svigerdatteren hentede imidlertid de to mænd, men da de kom hjem, var Sørine død. Hun fik ikke lov at komme med op i det nyopførte hjem, Simon måtte flytte alene. Han sad dog ikke med hænderne i skødet, men hjalp til på gården, så længe han kunne. Den 31. maj 1925 døde Simon Lund knap 75 år gammel.

Marie Skrøder Lund og Hans J. Lund fik ikke mange år sammen på Østergård, idet Hans Lund døde ret pludselig allerede den 6. juli 1922. De fik 5 børn, den yngste blev født 2½ måned efter faderens død. Den ældste søn, Simon, f. 28/8 1913 – Karen f. 26/6 1916 – Nis f. 9/10 1919 – Grete f. 17/12 1920 – Hans f. 22/9 1922.

Efter mandens død drev Marie Lund gården videre med bestyrer og anden med-

hjælp til sin død i 1960. Af forskellige bestyrere kan nævnes: Aage Skov, senere Fonager, 1923-27, derefter Niels Jensen fra Kvaglundgård, som var der i 8 år indtil 1935, da den ældste søn, Simon, trådte til. I 1939 blev Simon gift med Maren Nielsen fra Glejbjerg, og Carl Sørensen fra Sdr. Bøel blev bestyrer. Han blev i 1943 gift med datteren Grete, og da de købte gård i Glejbjerg, måtte Marie Lund have ny bestyrer igen. Den ældste søn, Simon, måtte tidligt træde ind i de voksnes rækker for at repræsentere familien sammen med moderen. I 1952 overtog han 14 ha land udstykket fra Østergård, og opførte sammen med hustruen Maren (Maja) en ny ejendom, mat.nr. 2ec (nuv. Sdr. Lourupvej 14), som de drev frem til et mønsterlandbrug. I 1970 havde de en besætning på 18 jerseykøer, samt opdræt og svin. Desuden var Simon Lund kendt for sine fine oldenborgheste. Den yngste søn, Hans, overtog hvervet som bestyrer den 1. maj 1946 og fungerede som sådan frem til moderens død i 1960. Han var i 1951 blevet gift med Margit Josefsen fra Allerup, Tjæreborg sogn. De fik i 1960 gården i forpagtning af kommunen, og det varede til 1. november 1969, da havde kommunen udstykket så mange grunde, at gården måtte nedlægges. De første udstykninger var området nuv. Østergårdsvej samt randbebyggelsen langs østsiden af Nørregade.

Den gamle slægtsgård måtte vige for byens udvikling. Store befolkningsgrupper flyttede ind til byerne, og i 1962 kom byplanloven, som pålagde kommunerne at udarbejde en bebyggelsesplan. Det medførte at Østergårds jorde blev inddraget i byzone efterhånden, som der var brug for det. I 1970 blev gårdens bygninger revet ned for at give plads til et plejehjem. Det blev opført i 1975 med plads til 14 beboere og i de følgende 10 år udvidet til 42 plejehjemspladser og 10 beskyttede boliger. Plejehjemmet kom ganske naturligt til at hedde Østergården, og ligger nu som et værdigt minde om den gamle slægtsgård.

*Beskyttede boliger på den gamle »Østergårds« jord.
Foto: Gørding Sognearkiv.*

Knudsensminde

- 1787 *Søren Sørensen, gårdfæster – Maren Pedersdatter
Jeppe Pedersen, gdr.
Thøger Andersen, gdr. og smed – Krestine Pedersdatter*
1840 *Krestine Pedersdatter – Enke*
1845 *Hans Nissen, gdr. og smed*
1861 *Niels Holm, gdr.*
1871 *Enevold Severinsen, Gørdinglund*
1876 *Wentzel Severinsen, gdr. og kroejer – Ane Mortensdatter, Bøel*
1885 *Hans Nielsen Knudsen, gdr. – Abeline Kirstine Wentzelsen
Margrethe Knudsen, f. Holdensen*
1928 *Margrethe Knudsen, gdr. – Enke*
1941 *Jens Nielsen, gdr. – Anna Nielsen, f. Dahl*
1982 *Anna Nielsen, gdr. – Enke*
1986 *Jordfordeling*

Den 3. gård i Sdr. Gørding, der måtte vige for Stationsbyens vækst, var gård nr. 4, en fjerdepartsgård med jordtilliggende på 78,12 tdr. land opmålt 1798, hartkorn 1 tdr. - 7 skp. - 1 fdk. - 2 $\frac{3}{4}$ alb. – Gården lå på brinken ned mod åen, vest for Byvænget, nord for nuværende Byvænget 5. Ligesom Sejersgård og Østergård fik gården Knudsensminde først sit nuværende navn efter udflytningen.

Søren Sørensen var gårdfæster under Bramminge Hovedgård fra 1787. Thøger Andersen døde i 1840, og enken giftede sig i 1845 med Hans Nissen. Da Niels Holm overtog gården i 1861, blev der samtidig tinglyst en aftægt til Hans Nissen, og der blev bygget et lille aftægtshus, nuv. Risagervej 5.

Enevold Severinsen udstykkede gården i 6 parceller, mat.nr. 4a-4b-4c-4d-4e og 4f, en englod, 4d, blev lagt under Gørdinglund. Ca. to tdr. land beliggende mellem Byvænget og Kirkevej – fra Aikevej til nuværende nedlagt smedie – blev solgt til branddirektør Hans Nielsen, Mors. W. Severinsen, som netop havde solgt en gård i Nr. Bøel, mat.nr. 3a, købte resten. Den 26. september 1877 fik han ved kongelig bevilling, tilladelse til at nedlægge den nyerhvervede gård i Gørding, mod at han forpligtede sig til at indrette et hus, hvortil der skulle være 1 $\frac{1}{2}$ tdr. land. Huset skulle være beboet. Gårdens bygninger blev revet ned, og den ny ejendom blev placeret på trekanten mellem Aikevej og Risagervej, nuv. Risagervej 2, mat.nr. 4a og Aabrinken.

Da W. Severinsen havde oprettet den ny ejendom, foretog han en ny udstykning fra mat.nr. 4c, der stadig hørte til gården. Denne parcel, 4g, der var på 27 tdr. land, solgte han i 1879 sammen med den nyoprettede ejendom, 4a, til ejeren af Sejersgård, Jes Peter Jessen. Derefter købte W. Severinsen Stationskroen, nuv. Hotel Gørding, og byggede en ny gård syd for banen, nuværende Knudsensminde, mat.nr. 4b. Han havde desuden en parcel, 4c, som lå på hver side af Vestergade samt den gamle byggetomt ved åen, mat.nr. 4f. Jes P. Jessen fik det lille aftægtshus ved Risagervej med i handelen, hvorimod aftægtsydelsen til Hans Nissen blev pålagt den nyoprettede ejendom, som blev solgt til Mikkel Knudsen Mikkelsen.

Wentzel Severinsen var nu både kroejer og gårdejer. I 1885 solgte han gården Knudsensminde til sin svigersøn Hans Nielsen Knudsen, men beholdt dog selv jorden ved Vestergade. Han lagde jorden til kroen, der således både drev krovirksomhed og landbrug. Byggetomten ved åen solgte han i 1888 til forening med nuværende Byvænget 5.

Til Knudsensminde var der i 1885 kun den jord fra den gamle gårds tilliggende, som

lå syd for jernbanen. Hans Nielsen Knudsen, der også var handelsmand købte dog flere arealer ind til gården, bl.a. i Nr. Bøel, Tange og Stårup. Det blev efterhånden en større gård, som beskæftigede adskillige medhjælpere.

Hans Nielsen Knudsen var gift to gange. Hans første kone, Abeline Kirstine, døde i 1899 fra mand og fem børn i alderen to til tretten år, nemlig Wentzel Severin, Marinus, Ane Kirstine, Meta Marie og Ingeborg. – Med sin anden hustru, Margrethe, havde han fire børn: Leo, Nissen, Karl og Hans. Sidstnævnte blev gift med Søren Peder Sørensens datter fra Sdr. Bøel, og de havde i mange år en gård i Ilsted, mat.nr. 2, nuv. Høvevej 2, Ilsted. H. N. Knudsen var en kendt mand, (bind 1 s. 103) som var med til at præge Gørdings udvikling. Han byggede bl.a. Nørregade nr. 7 og 9. Hans Nielsen Knudsen døde i juli 1928, og gården, Knudsensminde, fik navn efter ham, nuv. Møllegade 20. Efter hans død drev enken, Margrethe Knudsen, gården videre indtil 1941, hvor hun solgte den til Jens Nielsen fra Laurbjerg ved Randers, han havde været på Tune Landbrugsskole og blev samme år gift med Anna f. Dahl. Hendes forældre havde en skomagerforretning i Brørup. Jens Nielsen var meget interesseret i kvægavl, han var da også i bestyrelsen for kvægavlsforeningen, der ejede Skølvadgård. Desuden var han formand for Gørding Mejeri og medlem af menighedsrådet. Anna Nielsen var også faglig interesseret, hun var i mange år formand for Gørding Husholdningsforening. Jens Nielsen drev gården til sin død i 1982, hvorefter Anna Nielsen udlejede jorden. Besætningen var sat ud, og da gården lå midt i byzone, kunne den ikke sælges som landbrug. Jorden blev derfor overgivet til jordfordeling. Den gamle gård, der blev flyttet ud i 1879 ligger stadig på sin plads i Møllegade, men uden landbrugsjord af betydning. Stuehuset, som Anna Nielsen nu bor alene i, er det samme, som Wentzel Severinsen opførte i 1879. Der er intet spor af den gamle gård ved åen, og dens jordtilliggende er nu inddraget i byzone og bebygget med boliger eller industri, samt udlagt til offentlige formål.